

(141)

Referat til Magistraten.

Lørdag den 25. d.M. førtes under Foresæde af Ingeniør Villumsen, Udenrigsministeriet, en Række Forhandlinger med Værnemagten angaaende Fastsættelse af Erstatninger for forskellige beslaglagte Ejendomme. Tilstede var for Magistraten Borgmesteren og Kommunaldirektøren.

I. Peters Kro.

Denne Restauration beslaglægges til Kontorbrug for en Afdeling S.S.Politi paa 130 Mand. Restauratør Christensen forlangte en aarlig Leje af 75.000 Kr.. Man enedes efterhaanden om at indstille til Udenrigsministeriet, at der ydedes ca. 45.000 Kr..

II. Hotel Hafnia.

Dette beslaglægges til Brug for en Afdeling tysk civilt Kriminalpoliti, 30 Mand. Ejeren forlangte ved Landsretssagfører Jæger en aarlig Leje paa 84.000 Kr.. Man enedes efterhaanden om at indstille til Udenrigsministeriet en Leje paa ca. 65.000 Kr.

III. Hotel Spangsberg.

Den eksisterende Belægning med Pionertropper fortsættes, men den tidligere aftalte maanedlige Leje paa 10.000 Kr. nedsættes til 7.000 Kr. under Hensyntagen til, at Omsætningen i "Ambassadeur" i Vintersæsonen er mindre.

IV. Paladshotellet.

For en "Stilling" paa Taget enedes man om at yde Direktør Leo Jensen en maanedlig Leje af 50 Kr.

V. Tivoli.

For Benyttelsen af Cirkusbygningen med visse Birum, der siden 1. Juli 1943 har været anvendt af Pionertropper, enedes man om en maanedlig Leje paa 1.000 Kr.. Direktør Leo Jensen havde forlangt 3.000 Kr.

Under disse Forhandlinger indløb der nye væsentlige Krav fra Værnemagten:

A. - Værnemagten forlanger Resten af Værelserne paa Paladshotellet, hvilket Direktør Leo Jensen affandt sig med.

- B. - Angaaende de to Lejligheder i Paladshotellet, der nu beboes af henholdsvis Herr Amtsbiller og Herr Lindquist:
Herr Amtsbillers Lejlighed bliver beslaglagt fra og med 28. d. M., medens Herr Lindquist indtil videre forbliver boende, dog saaledes, at han flytter op i Amtsbillers Lejlighed, naar denne rykker ud. Herr Lindquist har senere anmodet om at faa Lov at flytte ned i Stuen i en tom Butik med Lejlighed, hvilket jeg har lovet at forelægge for Værnemagten.
- C. - Værnemagten forlangte omgaaende 4 Værelser i et pænt Hotel stillet til Raadighed. Dette paalignedes Missionshotellet.
- D. - Værnemagten fordrede en Skole til Indkvartering af de førnævnte 130 S.S. Politisoldater. Ved Forhandling lykkedes det efter Besigtigelse at faa Værnemagten til at nøjes med Salen med tilstødende Rum i Tivoli. Kontrakt herom vil blive oprettet, naar Afdelingen en af Dagene ankommer. Lejen bliver formentlig ca. 4.400 Kr. maanedlig.
- E. - Fra Indenrigsministeriet indløb der Meddelelse om, at Jydsk Andel skulde afgive et af sine Pakhuse til Værnemagten.
- F. - Fra Indenrigsministeriet indløb der Meddelelse om, at Grunden ved Frodesgade (Skolehaverne) skal afgives til Værnemagten.
- G. - Ved Samtaler med Politimesteren erfarede man, at Værnemagten i allernærmeste Fremtid agter at beslaglægge i hvert Fald en Del af Niels Th. Jensens Huse ved Hjertingvej, men endnu har Værnemagten ikke overfor Magistraten fremsat noget Krav. Man satte sig Søndag Aften i Forbindelse med Fuldmægtig Lundsteen, Indenrigsministeriet, og han har lovet i Dag til Morgen at opsøge Tyskerne i København og fremføre alle tænkelige Argumenter imod en saadan Beslaglæggelse, ligesom Borgmesteren og Undertegnede i Eftermiddag agter at optage en Forhandling med den stedlige Kommandant.
- H. - I sidste Uge har en Afdeling af Værnemagten (Hæren) gjort Krav paa hele Tobaksfabriken. Man har "forsvaret" denne bedst muligt og forøvrigt efter Aftale med Direktør Larsen henvist Værnemagten til F.D.B.'s Generalsekretær i København. Marinen har ogsaa besigtiget Tobaksfabriken, men den stedlige Kommandant har erklæret, at man ikke vilde beslaglægge Fabriken under Hensyntagen til det Antal Arbejdere, der var beskæftiget der. Dette har man meddelt Hæren. Indenrigsministeriet har endnu intet hørt til denne Sag fra tysk Side, men Lørdag Eftermiddag antydede en af Officererne til Undertegnede, at der i hvert Fald skulde lægges 300 Mand ind paa Fabriken. Det oprindelige Krav gjaldt 1500 Mand.
- I. - Endelig kan tilføjes, at Værnemagtens Repræsentanter Lørdag Eftermiddag antydede, at man i nær Fremtid kunde vente store Indkvarteringer.

R e f e r a t . (Nr. 2).

(Fortsættelse af Referat af 27. September 1943).

A.

Den 27. September opsøgte man Kommandanten i Anledning af de vedholdende Rygter om Værnemagts Krav paa N.Th.Jensens Huse. Det lykkedes efter længere Forhandling at faa Kravet, som virkelig var tænkt stillet, foreløbig afblæst, og de to Blokke er nu taget i Brug af Lejerne.

B.

De vigtigste Forhandlinger i Oktober har drejet sig om Beslaglæggelserne, der i denne Maaned fandt Sted.

Den 9. Oktober modtog Politimesteren en Skrivelse fra den stedlige Kommandant med 49 Beslaglæggelsespunkter, hvorefter følgende vedrørte Esbjerg By:

- 1) Tobaksfabriken
- 2) "Bethesda" i Teglværksgade
- 3) Et Lager hos Fa. E.F.Esmann
- 4) Et Lager hos Fa. O.F.Andersen
- 5) 2 Værelser hos Jørgensen, Exnersgade 27
- 6) 2 møbl. Værelser hos Lund, Teglværksgade 18
- 7) 4 møbl. Værelser hos Hansen, Lauritzen, Brandsborg og Sørensen, Teglværksgade
- 8) 2 umøbl. Værelser hos Damefrisørinde Pedersen, Teglværksgade 30
- 9) 1 umøbl. Værelse hos Murer Jensen, Teglværksg. 11
- 10) 2 Lejligheder i Boligforeningens Huse i Rørkjærgade
- 11) Mærsk Brodersens Ejendom paa Jernavej.

Til de paagældende, der henvendte sig her om Støtte, meddelte man, at den paagældende Beslaglæggelse var folkeretslig ugyldig, indtil den var blevet bekræftet af Generalen i København. Man indberettede straks Sagen til Indenrigsministeriet og bad Ministeriet tage Affære. Vedrørende Tobaksfabriken satte man sig yderligere i Forbindelse med dennes øverste Ledelse (gennem Direktør Larsen) for hurtigst muligt at advare.

Den 25. Oktober meddelte en stedlig Major, at de forskellige Beslaglæggelser nu var godkendt i København med Undtagelse af Tobaksfabriken. Værnemagten forlangte samtidig, at vi skulde give de paagældende Meddelelse herom.

Dette nægtede man under Henvisning til, at man ikke havde modtaget nogen skriftlig Beslaglæggelsesordre endnu. Samme Dag satte man atter Indenrigsministeriet ind i Sagen og bad Ministeriet undersøge, om Beslaglæggelsen virkelig var godkendt. Dette meddelte Ministeriet samme Aften ikke var Tilfældet.

Der blev derefter arrangeret et Møde her i Byen den 1.d.M. med Fuldmægtig Lundsteen, Indenrigsministeriet, og Oberstabsintendant Dr. Nigg, paa hvilket Møde man gennemgik samtlige Beslaglæggelseskrav.

Paagældende godkendte imidlertid den langt overvejende Del af Beslaglæggelseskravene.

Af de fornævnte Krav er indtil nu opgivet
Tobaksfabriken,
De to Lejligheder i Rørkjærsgade og
Brodersens Beboelseshus.

Der fremkom derefter en skriftlig Beslaglæggelsesordre, og dette er i Dag herfra meddelt de Personer, det gaar ud over. Da Beslaglæggelsesordren endnu ikke formelt har den rette Form, har man indsendt den til Indenrigsministeriet med Klage.

C.

Den 25.Oktobre fik man Meddelelse om, at hele "Børsen" skulde beslaglægges. Ved Forhandling lykkedes det at faa Kravet indskrænket til kun at omfatte Salen, medens Privatlejlighed og hele Restaurationen og Bar'en reddedes.

D.

En Række Henvendelser om Fremskaffelse af Værelser og Huse har man besvaret med, at det kunde man intet have at gøre med - kun forsaavidt det drejede sig om Hotelværelser har man selv sagt for at afværge Krav om private Værelser været behjælpelig.

E.

Et Krav om Rømning af en stor Lejlighed i Jernbanegade beboet af 10 tuberkuløse Mennesker, er det efter Forhandling lykkedes at faa opgivet.

F.

Der forventes beslaglagt nogle af Chr.P.Jensens Villaer ved Hjertingvej til Brug for Familier fra Sct. Pauls Alle. Et Krav fra Værnemagten om, at Esbjerg skulde købe Chr.P.Jensens Villaer er selvsagt pure afvist.

G.

Et Krav om Tilladelse til Opførelse af Ammunitionshuse i den lille Plantage ved Hjertingvej (vis a vis Chr.P.Jensens Huse) blev herfra afslaaet. I Stedet opføres Husene sikkert i den Plantning, vi delvis har ryddet for at tage Fyld til Opfyldning af "Trekanten".

H.

Vestre Skole. Denne Skole er nu rømmet for Soldater, men derefter blevet fyldt med Arbejdere. Dette har man overfor Kommandanten nedlagt Protest imod, ligesom man har indberettet Sagen til Indenrigsministeriet.

Kommandanten har i dag lovet at indgive Protesten.
Esbjerg, den 8. November 1943.

Hans Nielsen

Referat til Byraadet vedrørende Værnemagten. (4)

Ved Skrivelse, modtaget Gaars Dato fra Indenrigsministeriet, har Værnemagten beslaglagt hele Hotel Spangsborg, (hvoraf det dog er lykkedes at faa frigivet Direktør Hansens Privatbolig), et Pakhus, tilhørende Dansk Andels Gødningscompagni og den K.F.U.M. tilhørende Grund paa Hjørnet af Kirkegade og Skjoldsgade.

Endvidere har den stedlige Kommandant meddelt, at man vil beslaglægge Jyllandsgade 3, hvilken Ejendom indeholder 8 Lejligheder. Borgmesteren og Kommunaldirektøren har i denne Anledning forhandlet med Kommandanten for at faa dette Krav afværget. Dette viste sig imidlertid umuligt, men Værnemagten gik ind paa at frigive 7 a 8 af de Lejligheder, de andetsteds i Byen bruger.

Endelig har Værnemagten, men uden at man har faaet nogen Meddelelse fra Indenrigsministeriet eller andet Sted, beslaglagt D.F.D.S.'s Kontorbygning paa Havnen og derved sat 2 Familier paa Gaden.

Esbjerg, den 13. December 1943.

R e f e r a t N r . 5
-----til Byraadet vedrørende Værnemagten.

Beslaglæggelsen af Jyllandsgade 3, der omtaltes i Referat til Byraadet den 13. December f.A., er endnu ikke blevet gennemført, men foreløbig udskudt til ca. 1. Februar.

Vaskeriejer Pedersens Villa i Stormgade er derimod blevet beslaglagt med øjeblikkelig Virkning. Man har forsøgt at skaffe Herr Pedersen en af de Lejligheder, Værnemagten havde lovet at stille til Raadighed til Gengæld for Jyllandsgade 3, men da Beslaglæggelsen af denne Ejendom som nævnt er blevet udskudt, er Spørgsmaalet om Frigørelsen af en Lejlighed ogsaa blevet udskudt.

Navigationsslærer Lindquists Lejlighed i Skolegade 14 er den 7.d.M. blevet beslaglagt. Man har anmodet Værnemagten om at vente med Beslaglæggelsen, indtil Frigivelsen af de førnævnte Lejligheder kunde finde Sted, men dette er pure blevet afslaaet.

Den 6.d.M. antydede Værnemagten overfor Politimesteren, at der i nær Fremtid kunde ventes store Beslaglæggelser med deraf følgende Evakuering af en Række Ejendomme i Esbjerg. Ved en Forhandling med Værnemagten om de foran nævnte Sager bragte Værnemagtens Repræsentanter ogsaa dette sidste paa Bane. Paa Forespørgsel fra os blev det meddelt, at der først i Dag kunde opgives det endelige Omfang af Beslaglæggelserne, men man antydede, at der formentlig vilde blive Tale om 35 Huse med ca. 100 Lejligheder, der skulde evakueres. Overfor vore Anbringender om Umuligheden af at skaffe Logi til disse Mennesker henviste Værnemagten til Flytning til Østkysten, hvor Beboerne saa maatte "rykke sammen".

I Formiddags blev jeg ringet op af Værnemagten, der forlangte 50 Værelser til Jernbane-Tjenestemænd. Jeg meddelte, at det var umuligt frivilligt at fremskaffe disse Værelser. Hertil anførte Værnemagten, at det dog var gaaet i Fredericia. Jeg henviste til, at Esbjerg i Forvejen var haardt belagt baade med Soldater og Arbejdere og andre.

Borgmesteren og undertegnede forhandlede senere paa Dagen med Værnemagtens Repræsentanter om Spørgsmaalet og fastholdt, at vi ikke kunde være behjælpelige med at

fremskaffe disse Værelser. Oberleutnant Jahnitz meddelte, at de saa vilde beslaglægge, og saa vilde de ikke beslaglægge 50 enkelte Værelser, men et passende Antal Huse. Vi pegede derefter paa, at der endnu her i Byen var visse offentlige eller halvoffentlige Lokaler, det vilde være rimeligere at tage i Brug, og dette lovede Værnemagten at overveje velvilligt.

Efter Opfordring af Organisation Todt deltog Kommunen i et Møde, som Organisation Todt i Gaar Formiddag afholdt med samtlige Entreprenører, der arbejder for dem. Det oplystes derunder, at Arbejdet vilde være færdigt i Løbet af en 14 Dages Tid, saaledes at Arbejdernes Indkvartering og Bospisning skulde ebbe ud i hvert Fald med Udgangen af denne Maaned. Under Mødet fremførte vi vore Krav imod Firmaerne, der alle af Organisation Todt fik skrappe Paalæg om at bringe Sagerne i Orden. Det er særlig Firmaet Johansen & Co., der har optraadt ganske ansvarsløst overfor alt og alle.

Det tilføjes, at vi under Forhandlingerne med Kommandanturen i Anledning af de nye Indkvarteringskrav har peget paa, at der om 14 Dage, naar Arbejderne var væk, vilde være adskillige ledige Rum, der kunde bruges til Indkvartering, saaledes at man kunde undgaa Evakuering af en Række Lejligheder. Vi fik derefter at vide, at der i Løbet af Eftermiddagen vilde ankomme en Major med de endelige Krav. Man vilde saa indfinde sig paa Borgmesterkontoret.

Esbjerg, den 10. Januar 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t N r. 5 a

til Byraadet den 10. Januar 1944.

I Fortsættelse af foranstaaende Oplysninger skal meddeles, at Borgmesteren og undertegnede i Eftermiddag Kl. 16 bliver anmodet om at komme til Stede i Kommandanturen sammen med Politimesteren for at faa Besked om de tidligere nævnte Indkvarteringskrav.

Da Politimesteren var paa Fanø, kunde han ikke give Møde, og Indkvarteringerne, der i stor Stil skal finde Sted paa Fanø og i Kommunerne uden om Esbjerg, blev forsaavidt angaar disse Distrikter udskudt til i Morgen.

Forsaavidt vedrører Esbjerg blev opstillet følgende Krav, hvis Gennemførelse vil ske ved Beslaglæggelse:

Statsskolen,
"Børsen"s Sal,
et Lager hos Premier Is,
Garager forskellige Steder i Byen, Lillebil-
compagniet, Jernbanegade 18, Nygaardsvej 41,
Eddikebryggeriet,
Hestestalde i Markedsstaldene,
en Række Huse:

Nørrevinge	8	4	Rum
"	12	5	"
Østervinge	3	5	"
"	2	2	"
"	5	4	"
"	6	5	"
"	9	3	"
"	11	3	"
Søndervinge	1	5	"
"	3	4 $\frac{1}{2}$	"
"	5	4	"
"	6	3	"

Staldrum i Spangsbjerggaarden
Eriksens Villa i Fourfeldt
De gamles Hjem.

Vi imødegik selvsagt med alle mulige Argumenter Kravene om Beslaglæggelse navnlig af De gamles Hjem og de private Lejligheder. Værnemagtens Repræsentanter meddelte, at det drejede sig om flere nye Kompagnier, der absolut skulde pla-

ceres i Nærheden af de nye Stillinger, og overfor vore Anbringender om, at vi hellere end at udlevere De gamles Hjem og private Boliger vilde udlevere de sidste Skoler, blev der svaret, at de paagældende Tropper ikke maatte ligge inde i Byen, men skulde anbringes i Udkanten og netop i Kvarteret omkring gamle Vardevej.

Det blev tilføjet, at det hele drejede sig om en midlertidig Beslaglæggelse, formentlig paa ca. 3. Maaneder, idet det var Meningen at bygge Stillinger til de paagældende Tropper.

Værnemagten lovede til i Morgen at undersøge, om man kunde opgive Kravet om De gamles Hjem og om Lejlighederne i Nørrevinge m.v., saafremt hele Statsskolen blev ryddet og stillet til Raadighed. Det er dog vort Indtryk, at det kun kan lykkes at redde enten De gamles Hjem eller Kvarteret omkring Nørrevinge.

Esbjerg, den 10. Januar 1944.

Hans Nielsen

Sagen drøftedes i Byraadet den 10. Januar 1944.

Man enedes om først og fremmest at redde de private Lejligheder.

R e f e r a t N r . 6 .
-----*18. d. 24/40.*

Den 11. Januar 1944 forhandlede atter med Værnemagten, Major Lierz.

Man opnaaede, at Statsskolen kunde frigives mod Udlevering af Stormgades Skole, at De gamles Hjem frigaves mod en anden Bygning ved Vardevej, og at der ingen private Lejligheder blev beslaglagt i fuld Udstrækning.

Den 12. Januar 1944 besigtigedes:

Tovværksfabrikens Marketenderi,
Statsskolen,
Stormgades Skole,
Rørkjær Skole.

Enderesultatet blev, at følgende beslaglægges:

Marketenderiet 180 Mand
Statsskolens 2 Gymnastiksale + 3 Rum i
Kælder + 2 Sløjdlokaler 220 "
Halvdelen af Stormgades Skole (selve Skolen - de
to Gymnastiksale undtages).
Der indkvarteres yderligere 160 Mand i Rørkjær
Skole.
Alle private skal højst afgive 1 Værelse, medens
ingen Huse beslaglægges.

Den 14. Januar 1944: Der anmeldtes yderligere 160 Mand, der lægges ind paa Stormgades Skole, der ellers skulde have huset 50 Jernbanefolk. Disse ønskede at komme ind i Grundtvigs Hus. For at redde dette, prøvede man at faa dem indlogeret i en af Salene i Logen i Jernbanegade. Dette saa ud til at lykkes, men den 18. d. M. modtog man kort og godt Meddelelse om, at Værnemagten vilde beslaglægge en Del af Grundtvigs Hus til de paagældende.

Man har forsøgt at faa en fuldstændig Liste over de Værelser, der beslaglægges hos private, men Værnemagten har stadig udskudt Listens Færdiggørelse.

Beslaglæggelsen af Jyllandsgade 3, der nu er formelt i Orden, er udskudt til efter den 15. Februar. Desværre er Frigivelsen af Erstatningslejlighederne udskudt til maaske en hel Maaned efter Beslaglæggelsen af Jyllandsgade 3.

Fra 1. Februar er der krævet 8 Værelser yderligere i Missionshotellet til Brug for en General eller hans Stab.

Var Værelserne ikke blevet stillet til Raadighed, vilde Hotellet blive beslaglagt.

Esbjerg, den 24. Januar 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 7

til Byraadet.

Den 26. Januar 1944 fik man Meddelelse fra Værnemagten om, at en Række af de tidligere omtalte Beslaglagelser bortfaldt, saaledes: Stormgades Skole, Statsskolen, Ridebanen, Højskolehjemmet, en Hal hos Premier Is og Lillebilkompagniet. Senere paa Dagen meddeltes, at endnu en Række Lokalteter blev opgivet, nemlig "Børsen"s Sal, en Peron paa Fiskerihavnen og en Række Enkeltværelser.

I Dagene omkring den 1. Februar mødte et Antal Jernbanefolk med Indkvarterings-Rekvisitioner fra Kommandaturen hos nogle af de Personer, der skulde have haft Officerer indkvarteret.

I Tilfælde af Sygdom og lignende henstillede man til Værnemagten at frafalde Kravet, og det blev, saa vidt vides, efterkommet.

Den 3. Februar forlangte Værnemagten Ridehuset med Stalde beslaglagt paany. Dette fik man afværget.

Samme Dag fik man Meddelelse fra Stiftamtmand Herschend om, at Arbejderindkvarteringerne paany vilde blive forøget stærkt, for Esbjerg og Omegns Vedkommende med 25 a 50 %. Man har endnu ikke mærket noget til denne Forøgelse og har for Tiden kun ca. 300 indkvarteret, hvoraf kun ca. 100 deltager i Bospisningen.

Den 4. Februar blev der givet Meddelelse om, at Jyllandsgade 3 skulde rømmes den 20. d. M., og at der ingen Erstatningslejligheder vilde blive stillet til Raadighed. Ved en Forhandling samme Dag opnaaede man dog at faa de 3 Lejligheder i Paladshotellet stillet til Raadighed fra ca. 15. Marts. Ved Forhandling med de paagældende Lejere fandt man, at 2 Familier var ganske ude af Stand til at skaffe sig Husly i den mellemliggende Maaned. Disse er ved Imødekommenhed fra Socialudvalget blevet anbragt i 2 smaa Lejligheder i Kvarteret ved Alderdomshjemmet.

Dags Dato har Værnemagten og Grosserer Mærsk Brodersen meddelt, at man var i Forhandling om Køb af Brodersens Ejendom. Brodersen forlanger, at Værnemagten skal købe Ejendommen i Stedet for at leje den, da han mener ikke selv at kunne blive boende efter den Brug, Tyskerne agter at gøre af Ejendommen. Man har nedlagt Protest imod, at Forholdet

bliver ordnet ved Køb, der maa som sædvanligt være Tale kun om Leje. Rigtigheden af dette Standpunkt har man faaet bekræftet ved Samtale med Fuldmægtig Lundsteen, Indenrigsministeriet, p.t. Silkeborg.

Esbjerg, den 14. Februar 1944.

Hans Nielsen

I.S. har to Officerer henvendt sig til Borgemeesteren og meddelt, at Kirkens Skole mistede rummets, og de paa. Meddelelse indkøbte i Villen i Kontant drænkning. De paa. Officerer anmoder om at få udtaget Villen - Borgemeesteren. Meddelt dette under Hens. til, at i den efter 20/8 44 er behjælpelig med Jordan Rekruttering.

R e f e r a t Nr. 8

til Byraadet.

Vejl
Umiddelbart ~~efter~~ *meddelte* sidste Byraadsmøde den 14. Februar 1944 ~~sik man Meddelelse om~~, at 150 Mand fra ~~Arbejds~~ *Rindjor* skulde indkvarteres privat i Husene i Omegnen af Skolen. Man protesterede kraftigt herimod, men da det var Ordre fra København, var der intet at stille op, dog opnaaede man det bestemte Løfte, at ingen skulde aflevere mere end eet Værelse. Der vil i hvert Værelse blive anbragt 4 Soldater.

Man har været en Række Enkeltpersoner behjælpelige ved de tidligere omtalte Beslaglæggelser af enkelte Værelser. Man har til alle Henvendelser svaret, at mere end 1 Værelse skulde man ikke udlevere, og det ene Værelse skulde man kun give Adgang til, saafremt de paagældende mødte med et Beslaglæggelsesbevis fra Kommandanturen. I Tilfælde af Sygdom eller høj Alder har man bedt de paagældende fremskaffe en Lægeattest; denne har man derefter med Anbefaling sendt til Værnemagten.

Den sidst omtalte Arbejderindkvartering er endnu ikke blevet til noget. Der er for Tiden næppe 200 indkvarteret ved vor Foranstaltning. Efter en Forhandling med Organisation Todt i Forgaars ser det ud til, at man har opnaaset, at der kun kommer en mindre Del af Arbejderne til Esbjerg By.

I Forbindelse med Indkvarteringerne paa Østerbro er der opstaaet det Rygte, at Byraadet skulde have ofret dette Kvarter for at redde Villakvarteret i Søndervinge, Nørrevinge m.v. Dette er selvsagt forkert. De 2 Indkvarteringsspørgsmaal har intet med hinanden at gøre.

I de sidste Dage er Værnemagten begyndt at fælde voldsomt i Gjesing Plantage, hvorfor man har nedlagt Protest, navnlig imod at de forskellige Entreprenørfirmaer, uden at der foreligger nogen Beslaglæggelse, fælder. Man har forhandlet med Værnemagten og med Organisation Todt, og disse har nu bestemt lovet, at der skal blive holdt Øje med Entreprenørerne, og at der vil blive udfærdiget Beslaglæggelsesdekret, naar det drejer sig om Fældning til militære Anlæg, Skydelinier o.s.v., og at Skovrideren skal blive taget med paa Raad, saafremt det drejer sig om Beslag-

læggelse blot af et vist Antal Træstammer.

Den 26.d.M. erfarede man, at Værnemagten paatænkte at bygge en Bunkers i den Del af Parken, hvor de sjældneste Træer findes (forst-botanisk Anlæg). Ved en Forhandling i Dag er det lykkedes at faa den paagældende Bunkers flyttet og lagt, hvor Skovrideren maatte finde den mindst ødelæggende for Træerne.

Esbjerg, den 28. Februar 1944.

Hans Nielsen

Englen er kort og godt meddelt om, at de alle kolonihave eller have og have er blevet beskyttet og gættet og det hele. Der kan være en Bly for spøgelse eller forbyd.

R e f e r a t Nr. 9

til Byraadet.

Den i sidste Referat omtalte Bunkers, der skulde være lagt i forst-botanisk Anlæg, er nu blevet fastlagt til et Sted beliggende umiddelbart syd for Vognsbøl Kirkevej mellem den østligste og den midterste Sti.

Man har arbejdet videre med Spørgsmaalet om Fældning af Træer i Gjesing Skov og faar sandsynligvis nu Spørgsmaalet ind under lidt mere ordnede Forhold, saaledes at de forskellige Entreprenører ikke paa egen Haand kan fælde. Endvidere er Spørgsmaalet om Betaling nu ved at gaa i Orden.

Der skal nu bygges 3 Bunkers omkring Nørreskovspavillonen. Værnemagten har lovet at tage Hensyn til Skovriderens Ønsker med Hensyn til Placeringen for at skaane Bevoksningen mest muligt.

Den 2.Marts d.A. henvendte Borgmesteren og Kommunaldirektøren sig til Gestapo og nedlagde Protest imod Fængslingen af Landsretssagfører Rambusch og sagde i det hele god for ham. Den 4.d.M. besøgte Borgmesteren og Kommunaldirektøren Rambusch. Den 7.d.M. nyt Besøg og Forhandling med Gestapo; den 8.d.M. Forhandling med Gestapo; den 10.d.M. Besøg hos Rambusch og Forhandling med Gestapo.

Den 7.d.M. Kaptajn Steckelberg aflægger Afskedsvisit og meddeler, at der kommer ny Kommandant. Denne har endnu ikke vist sig.

Esbjerg, den 11.Marts 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 10

til Byraadet.

Den 13. Marts blev Landsretssagfører Rambusch overført til Vestre Fængsel, og den 17. s. M. besøgte Kommunaldirektøren ham i Vestre Fængsel og opsøgte nogle af de Mennesker, der har med Sagen at gøre, paa "Dagmarhus". Byraadet søgte derefter skriftligt Chefen for Gestapo Dr. Hoffmann om Frigivelse af Landsretssagfører Rambusch mod en Pengekaution, samtidig med at man ansøgte om forskellige Lempelser, saasom Læsetilladelse, Rygetilladelse m.m.

Den 4. April forhandlede Borgmesteren og Kommunaldirektøren paa "Dagmarhus" med Dr. Hoffmann. Denne afslog pure Kautionsansøgningen, men bevilgede visse af de ansøgte Smaalempelser. At disse Lempelser blev ydet, sikrede man sig ved at referere Samtalen med Dr. Hoffmann for Rambusch og hans Vogter under en Samtale i Vestre Fængsel samme Dag.

Landsretssagfører Rambusch er nu senere blevet overført til Horserød.

I de seneste Dage har man haft Henvendelser fra Værnemagten i Anledning af et Ønske om at beslaglægge Købmand Feerups Ejendom. Man har protesteret kraftigt, og man har ved Samtaler med Købmand Feerup lovet denne al mulig Hjælp. Foreløbig har man skriftligt sat Indenrigsministeriet ind i Sagen og bedt om Assistance. Købmand Feerup har anmodet om, at man, hvis Beslaglæggelsen kommer, overfor Værnemagten meget kraftigt vil kræve en Lejlighed stillet til Disposition. Dette har man selvsagt lovet.

Yderligere har Værnemagten rejst Krav om nogle Haver ved Jernevej og om Skibsmægler Struckmanns Kontor paa Ny Havn. Ogsaa i disse Tilfælde har man protesteret, men for disses Vedkommende tror man i hvert Fald ikke paa Protestens Virkning.

Esbjerg, den 24. April 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 11

til Byraadet.

Den 27. April 1944 konfererede Borgmesteren og Kommunaldirektøren med Chefen for Gestapo i Esbjerg, Burfeind, vedrørende de 18 fængslede. Burfeind afviste absolut, at der var Tale om Gidsler. De var alle sigtede for Deltagelse i illegal Virksomhed. Noget nærmere angaaende Sigtelsen, eller om de alle var sigtede i samme Sag, var det umuligt at faa Burfeind til at udtale sig om.

Den 28. April fik man Henvendelse om, at en væsentlig Del af Statsskolen (2 Gymnastiksale og 10 Værelser) skulde beslaglægges. Man protesterede ved en Forhandling i Kommandanturen, men da Alternativet var Beslaglæggelse af 20 Villaer, gik man ind paa en ny Forhandling, der fandt Sted paa Statsskolen den 29. April. Man fik der Kravet skaaret ned til 2 Gymnastiksale og 2 Kælderrum samt en Sløjdsal, saaledes at Undervisningen i Statsskolen kan gaa videre.

Den 29. April fik man Henvendelse om at stille en af Tørveladerne til Raadighed som Garagebygning. Dette afsløgte man pure, og det saa ud til, at Værnemagten faldt til Føje. Da man Dagen efter fik at vide, at Tørveladen i Kirkegade ikke desto mindre var beslaglagt, protesterede man, og Værnemagten har nu lovet, at Laden skal blive rømmet, saa snart vi faar Brug for den til Tørv.

Den 29. April gav man Værnemagten Lov til midlertidigt at opstille Gullasch-Kanoner paa Pladsen ved Siden af Folkekøkkenet til Brug for de i Statsskolen indkvarterede. Det ser ud til, at Pladsen ikke bliver taget i Brug til det paagældende Formaal.

Den 29. April meddelte Værnemagten, at man agtede at beslaglægge Tandlæge Rands Ejendom og Sømændenes Hus. Man protesterede selvsagt og har underrettet Kontoret i Silkeborg, for at dette kan være paa Vagt.

Den 29. April modtog man en Forhaands-Meddelelse om, at Nørreskovspavillonen vil blive beslaglagt.

Den 2. Maj fik man Henvendelse fra Værnemagten om Køb af det Jernskelet til Svinestalde, der staar paa Dyrskuepladsen. Man meddelte Værnemagten, at Esbjerg Kommune ikke solgte Jern til denne. Værnemagten meddelte derefter, at de vilde søge beslaglagt Jernskelettet.

Esbjerg, den 8. Maj 1944.

Hans Nielsen

Referat Nr. 12 til Byraadet.

I forrige Uge forsøgte Borgmesteren og jeg paa "Dagmarhus" at faa Tilladelse til at besøge Landsretssagfører Rambusch og de fjorten internerede Esbjergensere i Horserødlejren, men fik Afslag, idet det blev meddelt os, at Besøg i Horserød var absolut forbudt, men at de fjorten en af Dagene vilde blive frigivet. Santidig forsøgte man at faa noget at vide om Doktor Henning Jensens Sag, idet Fru Jensen har henvendt sig her og bedt os undersøge Sagen. Det viste sig umuligt at faa noget som helst at vide om denne Sag.

Den 13. Maj fik man Anmodning fra Værnemagten om at stille et Par Lejligheder til Raadighed til Brug for Officerer, der ikke længere maatte bo paa Hoteller. Dette Krav blev selv-sagt pure afvist. Værnemagten pegede særligt paa Kommunens Lejligheder, der er under Opførelse i Grundtvigs Alle, men man forklarede, at disse Lejligheder var til fattige, husvilde Menne-sker. Man har ikke senere hørt om Kravet.

Den 18. Maj forhandlede med Værnemagten i Anledning af, at der skulde indkvarteres 500 Soldater yderligere. Man forlangte, at de Lokaler, Værnemagten allerede har, maatte fyldes, inden nye Lokaler kunde stilles til Raadighed. Resultatet bliver formentlig, at Arbejderne paa Østre Skole flyttes ind paa Vestre Skole, og at Østre Skole derefter fyldes med Soldater.

Samme Dag meddelte Værnemagten, at man vilde bygge en Barak paa den store Grund overfor Banegaarden, idet man ellers maatte beslaglægge nye Lokaliteter til Kontorbrug.

Der er nu kommet Beslaglæggelsesdokument vedrørende Købmand Feerups Ejendom og vedrørende den Lejlighed, som Fuldmægtig Ejnar Petersen beboede. Man forhandler i disse Dage om Ophævelse af sidstnævnte Beslaglæggelse, da Købmand Feerup havde regnet med at faa denne Lejlighed.

Der er Dags Dato kommet Beslaglæggelsesdokument vedrørende Sømandenes Hus.

Den i sidste Byraadsmøde omtalte Beslaglæggelse af Tandlæge Rands Ejendom er blevet afværget.

Man har endnu ikke modtaget nogen officiel Meddelelse

fra Værnemagten, men der er Risiko for, at Værnemagten ønsker
at beslaglægge Kontorerne tilhørende Lauritzens Kulforretning
sant Dommerlejligheden.

Esbjerg, den 22. Maj 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 13
til Byraadet.

I sidste Referat omtaltes, at der var Optræk til Beslaglæggelse af Kontorer tilhørende Lauritzens Kulforretning samt Dommerkantor og Dommerens Lejlighed.

Det er lykkedes under Henvisning til bl.a., at der var Konsulat i Ejendommen at faa afværget Beslaglæggelsen af Lauritzens Kulforretning. Endvidere lykkedes det at faa afværget Beslaglæggelsen af Dommerkantoret, og det ser i Dag ud til, at ogsaa Dommerens Lejlighed bliver reddet.

Det lykkedes at skaffe Købmand Feerup Einar Petersens Lejlighed. Dette fik man skriftlig Bekræftelse paa fra Værnemagten, men samme Dag blev denne annulleret ved Oberleutnant Janetz Hjemkomst. En Klage til Silkeborg bevirkede, at Einar Petersens Lejlighed blev frigivet til Fordeel for Feerup, men denne "omgaaende" Bevægelse blev os ilde optaget af Oberleutnant Janetz. I samme Sag opstod visse Ubehageligheder for Direktør Eriksen, der af Hensyn til Feerups Indflytning havde opmagasineret Einar Petersens Møbler, men af Værnemagten blev sigtet for at have bortflyttet disse af Frygt for Beslaglæggelse. Ved vor Mellemkomst lykkedes det at faa Sagen nogenlunde bilagt.

Den 23.Maj meddelte Kommunegartneren, at Tyskerne vilde lade Englænderne begrave uden Kister. Under en Forhandling med Kommandanturen fik man den Meddelelse, at man vilde bruge Papirsække i Stedet for Kister, hvilket man brugte i Tyskland. Det lykkedes at faa Værnemagten til at gaa ind paa atter at anvende Kister, efter at vi havde fremskaffet Tilbud paa en billig Standardkiste.

Den 23.Maj fik man at vide, at Værnemagten vilde beslaglægge Strandskovspavillonen, hvilket man vilde nedlægge Protest imod under Henvisning til, at Værnemagten allerede havde beslaglagt Nørreskovspavillonen og Marketenderiet ved Feriehusene, men inden Mødet med Værnemagten erfarede man, at der allerede var truffet Aftale mellem Indehaveren af Pavillonen og Værnemagten, hvorfor man opgav sin Protest.

Værnemagten har meddelt, at man i Stedet for at rekvirere nye Lokaler, vil opføre en Barak paa en Græsplæne foran Pavillonen og paa Grunden overfor Banegaarden ved Siden af Tilflugtsrummet.

Den 1.Juni forlangte Værnemagten Folkekøkkenet. Dette afviste man meget stærkt og indberettede for en Sikkerheds Skyld Sagen til Silkeborg. Den 7.Juni har Værnemagten meddelt, at Sagen i hvert Fald foreløbig er henlagt.

Endelig har Værnemagten meddelt, at de vilde beslaglægge et Kontor paa Havnen tilhørende Skibsmægler Struckmann.

Den 6.Juni kom man ud for en Tildragelse, hvorom henvises til hoslagte Brev af 7.Juni til Stiftamtmand Herschend.
./.

Esbjerg, den 12.Juni 1944.

Hans Nielsen

7. Juni 1944.

I Fortsættelse af Telefonsamtale Gaars Dato mellem Herr Stiftamtmanden og Borgmester Høyer-Nielsen tillader man sig at fremsende følgende Redegørelse:

I Gaar Kl. 10 $\frac{1}{2}$ blev Kommunaldirektor Hans Nielsen ringet op af Oberleutnant Janetz, Kommandanturen i Røbjerg, og anmodet om sammen med Kommandørkaptajn Foss at deltage i et Møde, der "paa Grund af den nye Situation skulde afholdes angaaende Evakueringsproblemet" og skulde finde Sted "hos Kommandanten og under Overvarelse af endnu en højtstående Officer" (en Major, hvis Navn man ikke opfattede).

Da Forhandlinger mellem Kommandanturen og Kommunen lige saa ofte har fundet Sted paa Hotel "Royal" som paa Borgmesterkontoret, fandt man ingen Anledning til at gøre Ophøvelser over Mødestedet og lovede at indfinde sig. Kommunaldirektøren bemærkede, at man havde nedsat et Evakueringsudvalg, men Janetz svarede, at det var tilstrækkeligt, at Kommunaldirektøren og Kommandørkaptajnen kom. Hertil svarede Kommunaldirektøren, at Borgmesteren og han vilde komme, og at man vilde forøge at finde Kommandørkaptajnen og tage ham med. Janetz udtalte heroverfor intet om, at Borgmesterens og Kommunaldirektørens Hærvarelse vilde være overflødig, saafremt Herr Foss ikke var med.

Et Kvarters Tid efter indfandt man sig paa Hotel "Royal" og blev derfra af en Soldat, der ringede til Oberleutnant Janetz, henvist til Havneadministrationsbygningen, hvor man i Kommandantens Forvarrelse erklærede, at der intet Møde skulde være, hvorfor man bad en Kontordame der ringe til Oberleutnant Janetz. Man fik derefter Besked om, at Mødet skulde være paa Hotel "Royal" i Janetz' Kontor.

Ved Henvendelse der meddelte Janetz Borgmesteren og Kommunaldirektøren, at Kommandanten inden Mødet ønskede

et tale med disse, hvad man ikke fandt mærkeligt, da Kommandanten, der er ankommet for et Par Maanedes siden, i Modsetning til sine Førgængere, aldrig har vist sig paa Borgmesterkontoret. Man blev derefter ført ind i Hotel "Royal"s tidligere Restaurationslokaler, hvor man før har deltaget i Forhandlinger. Der meddelte Janetz, at Sagen var faldet væk, saa man maatte undskylde Ulejligheden, men Kommandørkaptajn Foss vilde blive anholdt. Paa Forespørgsæl, om der overhovedet havde været nogen Sag, der skulde forhandles, svarede Janetz benægtende.

Overfor denne Optreden protesterede vi i de kraftigst mulige vendinger og forlangte at faa Kommandørkaptajn Foss med os tilbage. Dette blev omgaaende besvaret med, at det var Gestapo, der havde paalagt Janetz den anvendte Fremgangsmaade, og at han ikke kunde gøre andet end at følge den givne Ordre, og at han nu var ude af Stand til at skaffe os i Forbindelse med Kommandørkaptajn Foss.

Man forlangte derefter omgaaende at komme til at tale med Kommandanten, Kapitän zur See, Bauer. I første Omgang forsøgte Janetz at faa en Samtale med denne undskudt til i Dag, men da man fastholdt ikke at ville forlade Kommandanturen uden en saadan Samtale, gik Janetz ind i et andet Rum og ringede - efter hvad man senere erfarede - til Adjudanten hos Kapitän Bauer, Løjtnant Elwanger, og meddelte os saa, at vi nu kunde henvende os hos Kommandanten. Dette gjorde vi omgaaende, men blev trods ihærdige Anstrengelser nægtet adgang til at tale med ham. Adjudanten erklærede, at han havde set Kommandanten ind i Sagen, men at denne intet kunde ændre og derfor ikke vilde tale med os. Man gentog sine skarpe Protester overfor Adjudanten, der ligesom Oberleutnant Janetz erklærede, at det var efter Ordre fra Gestapo, der var handlet, og at en ung Officer som Janetz ikke kunde sætte sig op derimod; dog indrømmede Elwanger, at Janetz godt forinden kunde have konfereret med Kommandanten. Man anførte stærkt overfor Elwanger, at Ver-

denne
engang vil
sig paa linje
nærmere med
samtaler
godt for

b)

et, da
siden,
vig
i
nan
v,
-
.

nemagten efter det skete, og navnlig da Kommandanten ikke engang vilde tage en Samtale med os, fuldstændig lagde sig paa Linje med Gestapo i Opførsel, der var en grov Fornærmelse mod Byens Repræsentanter, som Værnemagtens Repræsentanter hidtil havde slået paa gerne at ville have et godt Forhold til.

Endelig meddelte man Elwanger, at Sagen vilde blive indberettet til de øverste danske Myndigheder, og at man ikke for Fremtiden måtte regne med, at Repræsentanter for Røjbjerg Byråd kunde deltage i Forhandlinger, der foregik andre Steder end paa Borgmesterkontoret.

Efter at fornavnte Begivenheder var overstaaet, underrettede man Politimesteren om Sagen.

Man har i Dag nedlagt Protest hos Lederen af Gestapo i Røjbjerg, Kriminalobersekretær Burach. Af Samtalen med Burach fremgik tydeligt, at hans Anmodning til Janets kun gik ud paa at sikre sig Kommandørkaptajn Foss paa en diskret Maade, f.eks. ved at tilkalde Kommandørkaptajnen til Evakueringsforhandling, og at Indblanding af andre var Janets egen Opfindelse.

Det kan endelig oplyses, at Kommandørkaptajn Foss i Nat Kl. 2 blev frigivet.

Man tillader sig at anmode om, at der maa blive nedlagt den skarpste Protest hos den kommanderende General angaaende det passerende, ligesom man vilde sætte Pris paa, at Oberleutnant Janets for Fremtiden ikke bliver anvendt til Forhandlinger med Røjbjerg Byråd.

L. Høyer-Nielsen

Hans Nielsen

Herr Stiftamtmand Herschend,
S i l k e b ø r g . -

R e f e r a t Nr. 15

til
Byraadet.

Den 15.Juni 1944 lykkedes det Borgmesteren og Kommunaldirektøren at opnaa Tilladelse til at besøge Rambusch i Horserød og til at medtage Rambusch's Paarørende, der da var i København. Man konstaterede, at Rambusch befandt sig ulige bedre i Horserød end i Vestre Fængsel. Han nærede dengang selv stærk Tro paa, at han skulde løslades omkring 1.September. Denne Tro er desværre, efter at han senere er blevet ført til Lejren i Frøslev, saavidt vides blevet afsvækket.

Den 18.Juli fyldte Rambusch 50 Aar, og i Dage før lykkedes det ved Henvendelse til Gestapo i København at faa Tilladelse til, at Rambusch's Børn den Dag besøgte ham.

Den 28.Juli anholdtes bl.a. Byraadsmedlem Viggo Pedersen. Samme Dag opsøgte Borgmesteren og Kommunaldirektøren Gestapos Leder i Esbjerg og nedlagde Protest imod Anholdelsen, idet man samtidig understregede, at vi kun kendte Viggo Pedersen som en rolig og besindig Mand. Af Samtalen med Gestapo fremgik, saa vidt vi kunde skønne, at Viggo Pedersen ikke var sigtet for Sabotage eller andre lignende alvorlige Ting, men at man sigtede ham for almindelig illegal Virksomhed, idet man havde fundet en Del illegale Blade hos ham.

Den 31.s.M. opsøgte Borgmesteren og Kommunaldirektøren, da de i anden Anledning passerede Kolding, Gestapochefen i Kolding, hvorunder Esbjerg i denne Relation nu hører. Man nedlagde ogsaa her Protest og forsøgte at faa Lov at besøge Viggo Pedersen, men dette blev afslaaet, da han saa nylig var anholdt. Man har senere forhandlet med Gestapo i Esbjerg og derefter for Fru Viggo Pedersen udfærdiget Skrivelser, dels om hendes Besøgstilladelse og dels om Frigivelse af Viggo Pedersen. Sidstnævnte Skrivelse har man givet en Paategning i Lighed med Ansøgningerne i sin Tid om Frigivelse af Rambusch mod en Kaution paa f.Ex. 25.000 Kr. for den paagældendes fortsatte Tilstedeværelse i Esbjerg.

Den i Kommandørkaptajn Foss-Sagen saa berømte Oberleutnant Janetz er som lovet blevet forflyttet, og i Stedet er ansat en Herr Quass, med hvem man har ført forskellige Forhandlinger.

Ejby 8.28-6-44
Ha 4-6

R e f e r a t Nr. 16

til Byraadet.

Forhandlinger med Værnemagten har i den senere Tid drejet sig om forskellige Erstatningssager for private, dels om Frigivelse af Østre Skole (Chancerne herfor er dog smaa) og endelig om Kirkegaarden, hvor den Gravplads, der nu er indtaget til Begravelse af Soldater faktisk henligger i en meget miserabel Forfatning, da man har foretrukket ikke at fortsætte Opfyldningen, før Begravelserne har fundet Sted. Det ser ud til, at det er lykkedes at standse Tyskernes Kritik ved at foretage smaa Forbedringer.

Den 28. August anholdtes Fru Inspektør Halager for at have lagt Blomster paa nedstyrtede Amerikaneres Lig. Fru Halager er engelsk født. Kommunaldirektøren henvendte sig sammen med Inspektør Halager til Gestapo og forklarede, at man i Fru Halagers Sted vilde have gjort det samme, idet vi her til Lands ikke gør Forskel paa Mennesker, naar først Døden er indtraadt. Det var Værnemagten, der havde foretaget Anholdelsen. Fru Halager løslodes samme Eftermiddag.

Den 31. f. M. besøgte Borgmesteren og Kommunaldirektøren Byraadsmedlem Viggo Pedersen i Arresten i Kolding.

Den 1. d. M. gjordes der fra tysk Side nyt Angreb paa Folkekøkkenet, men det ser ud til, at det igen er lykkedes at afværge.

Den 4. d. M. begyndte Værnemagten at grave Beskyttelsesgrave paa Statsskolens Gaardsplads. Da Rektor meddelte dem, at Borgmesterkontoret vilde indklage Sagen for Mynighederne i Silkeborg, der derefter vilde gaa til den kommanderende General, skyndte Værnemagten sig at fylde Gravene igen.

Den 4. d. M. meddelte Værnemagten, at man vilde beslaglægge Hallerestaurationen og Boyes Auktionskontor. Man protesterede og indberettede Sagen til Silkeborg, der lovede omgaaende at gaa til Tyskerne og protestere paa det skarpeste.

Den 7. d. M. op søgte man atter Gestapo, idet bl. a. Lærer Erik Vind, der er Formand for Terrænssportsklubben, var blevet anholdt. Ved denne Lejlighed var Skoledirektøren til

Stede, og denne sagde - ud fra sit Kendskab til Herr Vind - god for ham. Lærer Vinds Anholdelse er et Led i Anholdelsen af Terransportsfolk i København og andre Steder.

Den 8.d.M. forsøgte Værnemagten trods Protest at føre et Kabel ind til Transformatorstationen paa Tovværksfabriken. Driftsbestyrer Møller nedlagde den skarpeste Protest og indberettede omgaaende Sagen til Silkeborg, hvor man anmodede Driftsbestyrer Møller om at lade Politimesteren nedlægge Protest hos Kommandanten.

Esbjerg, den 8.September 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 17

til Byraadet.

Som det vil være Byraadet bekendt, lykkedes det at redde "Danmarkshus", men i Stedet for beslaglagde Værnemagten Bangs Hotel.

Politimester Hebo og Politikommissær Rasmussen.

Umiddelbart efter, at de to ovennævnte den 19.d.M. var tilbageholdt af det tyske Sikkerhedspoliti, ringede man til Lederen af dette for at faa Forbindelse med de paagældende.

Man blev afvist med, at der i Dag var saa travlt, saa at de ikke kunde tale med os, men at vi kunde ringe igen i Morgen tidlig.

Den 20.d.M. henvendte Borgmesteren og Kommunaldirektøren sig i Stormgade 85 og forlangte at tale med de to nævnte. Dertil blev svaret, at det kunde vi godt, men senere tilføjedes, at de paagældende var blevet ført til Kolding.

Vi forlangte derefter at faa Adgangstilladelse til Kolding og Tilladelse til at køre i Bil fra Esbjerg til Kolding, men begge Dele blev afslaaet, det første af Sikkerhedspolitiet, det andet af Værnemagten.

Man har nu opnaaet en midlertidig Tilladelse til at køre uden for Esbjerg og agter en af de nærmeste Dage at besøge de paagældende i Kolding.

Den 20.d.M. blev man bekendt med, at Værnemagten rundt om i Byen rekvirerede Automobiler af den ene og den anden Slags. Vi nedlagde Protest forskellige Steder, idet vi udtalte, at de Beslaglæggelsespapirer, Værnemagten mødte med, var ulovlige, idet kun Ordre, underskrevet af den kommanderende General eller Bedarffstalle i København, kan bruges til Beslaglæggelse.

Man indberettede Sagen til Silkeborg, der takkede for Meddelelsen, men meddelte, at man i disse Dage - i hvert Fald i Dag - ikke havde nogen Forbindelse med Tyskerne.

For saa vidt angaar Rutebilerne er disse senere blevet frigivet, ligesom enkelte Vogne beslaglagt hos private er blevet frigivet.

Angaaende Politiet har man stedse holdt sig i Forbindelse med Justitsministeriet og har den 24.d.M. modtaget hoslagte Telegram derfra.

Af Sager, der tidligere henhørte under Politiet, har Kommunen maattet overtage 2, Luftværnet og Priskontrollen.

Det fælleskommunale Luftværnsudvalg besluttede straks at etablere et frivilligt kommunalt Luftværn paa Basis af de hidtil gældende Retningslinjer forsynet med frivilligt CB-Mandskab. Disse faar nu udstedt Legitimationskort af Luftværnsudvalget og oppebærer samme Lønning, som de tidligere fik fra Staten, idet man dog har tilbudt de, der ikke tidligere fik Løn, 2 Kr. for hver paabegyndt Time, i hvilken de under Alarm møder.

Prisudvalget har i Henhold til de gældende Prislove antaget foreløbig 3 kommunale Priskontrollører til at kontrollere, at Prisbestemmelserne overholdes. Saadanne kommunale Priskontrollører kunde man allerede tidligere have ansat, men mente det dengang bedre, at Krisepolitiets Betjente udførte Arbejdet.

Esbjerg, den 25.September 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 18

til Byraadet.

Den 27. September henvendte Borgmesteren og Kommunaldirektøren sig i Kolding hos det tyske Sikkerhedspoliti for at faa Lov til at besøge Politimester Hebo og Politikommissær Rasmussen. Efter langvarige Drøftelser lykkedes det at faa Lov at tale med Politimesteren, der forøvrigt samme Dag sammen med Politikommissæren blev overført til Frøslev.

Af Beslaglæggelser, der er foretaget siden sidste Byrådsmøde, skal nævnes følgende: Halle-Restauranten, Boyes Auktionskontor, Bangs Hotel, en Forretnings-ejendom tilhørende Arnold Pedersen (Lauritzensvej) og en Transformatorstation paa Tovværksfabriken. Vedrørende de 2 førstnævnte og den sidstnævnte Ejendom har man protesteret kraftigst muligt og ogsaa haft Silkeborg til Hjælp, men der er intet at stille op.

Den 7. Oktober henvendte Borgmesteren og Kommunaldirektøren sig til det tyske Sikkerhedspoliti og krævede, at der til Borgmesterkontoret skete Indberetning om Anholdelser af Esbjerg-Borgere (saadan Indberetning blev tidligere givet til det danske Sikkerhedspoliti). Tyskerne vilde overveje Spørgsmaalet og give Svar senere.

Samme Dag var Landmandsbankens Direktør Hansen og en Revisor Hansen samt Direktørens Husbestyrerinde Frk. Dela blevet anholdt, og man forsøgte at faa at vide, hvorfor Anholdelsen havde fundet Sted, men dette nægtede det tyske Sikkerhedspoliti at udtale sig om. Det er senere ad anden Vej oplyst, at Sigtelsen gaar ud paa at have huset en Sabotør.

Den 29. September forespurgte Chefen for det tyske Sikkerhedspoliti, om Kommunen vilde godkende Oprettelsen af et Vagtkorps, aabenbart en Slags kommunalt Politi. Man svarede, at vi her i Esbjerg maatte afvente de for Tiden stedfindende Forhandlinger mellem Købstadforeningen og Indenrigsministeriet.

Esbjerg, den 10. Oktober 1944.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 19

til Byraadet.-

Den i sidste Referat omtalte Frøken Dela, der blev anholdt den 7. d.M., blev frigivet den 13. d.M.

Den 17. d.M. blev Kontorist Bjørnhardt, der bestyrer Kommunens Benzinkontor (det tidligere Motorkontor) anholdt. Man rettede samme Aften telefonisk Henvendelse til Chefen for Sikkerhedspolitiet, men fik blot den Meddelelse, at Bjørnhardt havde optraadt meget uklogt og udfordrende overfor Tyskerne. Næste Morgen henvendte Borgmesteren og Kommunaldirektøren sig til Sikkerhedspolitiets Chef for at drøfte Sagen, hvad vi ogsaa fik Lejlighed til. Vi anførte særligt, at Bjørnhardt nok var lidt stejl og usmidig i sit Arbejde, hvad han ogsaa havde været overfor Politimesteren og ved en enkelt Lejlighed overfor Borgmesteren. Naujark vilde imidlertid ikke høre Tale om, at Bjørnhardts Opførsel kunde udlægges paa anden Maade end Tyskfjendtlighed, hvorimod han ikke vilde ^{have} det opfattet, som om man havde anholdt Bjørnhardt, fordi han ikke vilde give Oplysninger, som han eventuelt var berettiget til at nægte at give. Vi henstillede saasnart som muligt at faa Bjørnhardt frigivet.

Benj. i K. og Fr. - Politimesteren - Politikommisær - Rausb. 2 V. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
Den 14. d.M. blev Kommunaldirektøren kaldt til Møde med Sikkerhedspolitiets Chef og en fremmed Tysker. Udførligt Referat er afgivet til Magistraten og afleveret til Justitsministeriet, og her skal kun kort nævnes:

Efter forskellige Omsvøb kom Meningen frem, at Vagtvernet maatte oprettes i Samraad med Sikkerhedspolitiet. Dette blev selvfølgelig pure afvist. Ligeledes blev afvist en Antydning af, at Samraadet kunde blive i Fortrolighed mellem Kommunaldirektøren og Chefen for Sikkerhedspolitiet. Endvidere gjorde Tyskerne stærk Indsigelse inod den Tanke, at man vilde oprette Korpset i Forbindelse med et af de bestaaende Redningskorps eller Nattevagtskorps. Sluttelig blev D'Herrer saa irriterede, at Chefen for Sikkerhedspolitiet erklærede, at Oprettelsen af et Korps, saaledes som af Kommunaldirektøren antydet, vilde føre til, at man vilde gøre ham personlig ansvarlig for, hvad der maatte ske ved dette Korps. Senere udvidedes Ansaret til ogsaa at kunne blive Borgmesteren, men een enkelt Person maatte det være. Dette har man forelagt Departementchef Svendsen, Justitsministeriet, der erklærede, at Forudsætningen for Cirkulæret om Oprettelse af Vagtværn var den, at Dr. Best udtrykkeligt havde

erklæret sig indforstaaet med, at Tyskerne intet skulde have med de paagældende Korps at skaffe. Dette vil ved førstkommende Lejlighed blive meddelt Sikkerhedspolitiet.)

Esbjerg, den 24. Oktober 1944.

Hans Nielsen.

Referat Nr. 21

til
Byraadet

Udover de i særlige Referater til de ekstraordinære Byraadsmøder omtalte Forhandlinger med Værnemagten skal meddeles følgende:

Den 26. Oktober d. A. protesterede man mod Beslaglæggelsen af Cykler, særlig da den var videregaaende i Esbjerg end andet Steds.

I Løbet af de følgende Dage leveredes alle Reserve-dele tilbage, ligesom Beslaglæggelsen af nye Cykler ikke blev saa omfattende som først forlangt.

Den 27. Oktober d. A. blev der stillet Forespørgsel om en Indkvartering paa 1200 Mand - Afvistes, og man hørte ikke mere til Sagen.

Den 30. Oktober d. A. Meddelelse via Røde Kors i Aalborg om, at Landsretssagfører Rambusch er ført til Tyskland.

Talt med Røde Kors i Esbjerg om at faa praktiseret en Ordning, saaledes at man ogsaa her i Byen kan faa Meddelelse om saadanne Sager.

Den 6. November d. A. anholdtes Gangpige paa Sygehuset Ellen Lauridsen, f. 9. April 1923, sigtet for at have smittet tyske Soldater. Kredslægen har for nylig undersøgt paa-gældende, saaledes at hun maa anses for smittefri ved sin Ansættelse paa Sygehuset.

Den 2. November d. A. beslaglagde det tyske Sikkerhedspoliti Beholdningen af Blanketter til Legitimationskort samt Kommunaldirektørens Faksimilestempel, der anvendes ved Udstedelsen af Legitimationskort.

Senere paa Eftermiddagen lykkedes det at faa det hele tilbageleveret.

Endelig har man været forskellige private behjælpelig ved Afværgelse af Beslaglæggelse af Husrum m.v.-

Esbjerg, den 21. November 1944.

*Om 20 de anholdte Redaktør Carl Nielsen og
Hans Nielsens for og hustru.*
Hans Nielsen

*kl 11,58: Kunne Nielsens sendes (Kad. Andersen)
ført til det tyske Hospital.*

R e f e r a t Nr. 22

til Byraadet.

Den 12.^d.M. anholdtes Stationsleder E. Havemose, "Falck", der er Leder af Esbjerg-Jerne kommunale Vagtværn. Man rettede omgaaende Henvendelse til Justitsministeriet, idet man maatte regne med, at det var qua Vagtværnsleder, Herr Havemose var anholdt. Justitsministeriet meddelte imidlertid, at der samme Dag var anholdt flere "Falck"-Folk, og gennem Udenrigsministeriet fremskaffedes senere en Udtalelse fra Det tyske Riges Befuldmægtigede om, at Herr Havemose ikke var anholdt i Egenskab af Vagtværnsleder.

Ogsaa lokalt bearbejdede man Tyskerne for at faa Herr Havemose frigivet, og den 22.d.M. blev han sat paa fri Fod.

Naar man maatte tro, at Havemoses Anholdelse hængte sammen med hans Stilling som Vagtværnsleder, skyldtes det, at der i Dagene forinden havde været visse Gnidninger mellem Vagtværnet og Sikkerhedspolitiet. Navnlig var Sikkerhedspolitiet utilfreds med Anholdelse og senere Fængsling af en Mand (Peter Thomsen), der var ansat hos Organisation Todt, og som Tyskerne hævdede hørte til "Wehrmachtgefolge".

Efter at Justitsministeriet har haft dette sidste Spørgsmaal til Erklæring, er den paagældende udleveret til det tyske Sikkerhedspoliti.

I Dagene umiddelbart før Jul bragte man i Erfaring, at Værnemagten paany paatænkte at beslaglægge saavel Dommerkantoret som Dommerens Lejlighed og Tandlæge Rands Hus, uden at Kravet formelt blev stillet overfor Kommunen. Man underrettede omgaaende Herr Stiftamtmand Herschend, for at man i Silkeborg i Tide kunde imødegaa Kravet.

Den 3.d.M. fik man Meddelelse om, at den tyske Værnemagt paatænkte en Beslaglæggelse af F.D.B.s Isenkramlager.

Da man er vidende om, at en Række af de af Tyskerne beslaglagte Bygninger staar delvis tomme, protesterede man stærkt og anmodede Stiftamtmand Herschends Kontor om at protestere kraftigst muligt baade vedrøren-

de Dommerkontoret, Dommerens Lejlighed, Tandlæge Rands Hus og Isenkramlageret.

Dette skete ved en Skrivelse af 3.d.M., hvori bl.a. udtales:

"Sagen vedrørende den i Dekret Nr. 2767 omhandlede Beslaglæggelse synes saa meget mere bemærkelsesværdig, som vedkommende Afdeling (en Marineafdeling) havde vægret sig ved at overtage Lokalteter i allerede beslaglagte men ikke udnyttede Bygninger med den Motivering, at andre Afdelinger af den tyske Værnemagt jo havde til Huse der. En Udtalelse af den Art møder man særdeles hyppigt, idet de tyske Afdelinger ofte synes at nære en uforklarlig Ulyst ved at bo i Hus sammen med andre tyske Afdelinger. Jeg er bekendt med, at saadanne Synspunkter principielt ikke deles af Wehrmachtintendant Dänemark og de højere tyske Mynigheder, og jeg skal derfor henstille, at der tilvejebringes en saadan Ordning, at den Afdeling af den tyske Marine, der nu skal have Lokaler i Esbjerg, anbringes i nogle af de allerede af Værnemagten beslaglagte Bygninger."

Man har siden intet hørt fra Tyskerne.

Den 3.d.M. blev der om Aftenen skudt paa en Person paa Hj. af Sjællandsgade og Frodesgade. Paagældende blev ført bort af Tyskerne. Man kender ikke hans Identitet.

D. S. modtog man Meddelelse fra Heltborg
om at hørte Esbjerg, den 9. Januar 1945.

Kanalen Rødt Hjør Hans Nielsen

3 Danmarksbatterier og -batterier i Heltborg.

Den 12. december f. f. berørte Børn og

Kommunikationspolitikammeret Rammens: Kolding og
Viggo Rasmussen samt Politikammeret: Rødslev. De personer der betragtes
så vel og bør de berørte overvåge Børnenes og Heltborgens.

R e f e r a t Nr. 23

til Byraadet.

Den 19.d.M. anholdtes Byraadsmedlem Kristian Sørensen af det tyske Sikkerhedspoliti. Det har ved Henvendelse til Sikkerhedspolitiets Chef været umuligt at faa nogensomhelst Oplysning om, hvorfor Anholdelsen har fundet Sted.

Man har været behjælpelig med at faa Dommeren og Dommerkontoret og Tandlæge Rand installeret andetsteds i Byen efter Beslaglæggelsen af deres Boliger og Kontorer, men denne Sag er endnu ikke tilendebragt.

Esbjerg, den 23.Januar 1945.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 24

til Byraadet.

I Fortsættelse af tidligere Indberetninger tillader man sig at meddele følgende:

Trods ihærdige Protester har Værnemagten i den seneste Tid foretaget Beslaglæggelse af en Ceremonisal med tilhørende Sidelokaler i Odd Fellow Logen i Havnegade, hvorefter hele Logebygningen er beslaglagt, og nogle store Lagerlokaler (Kolonial- og Isenkram) tilhørende Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger.

Værnemagten har i den seneste Tid ytret Interesse for de her udarbejdede Evakueringsplaner. Efter at Hovedtrækkene i Evakueringsplanen er blevet trukket op for Værnemagtens Sous-Chef i Esbjerg, erklærede han, at Formålet blot var at faa at vide, om de danske Myndigheder havde udarbejdet Evakueringsplaner, saaledes at Værnemagten ikke behøvede at tage sig af dette Spørgsmaal.

Et Ønske om at faa stillet loo t Tørv til Raadighed afviste man tilsyneladende med Held.

Den 7.d.M. standsedes en Række Biler ved Passage gennem Tunnellen under Jernbanen og ved Overkørslen over Jernbanebroen. En Tuborg-Bil fik ikke standset hurtigt nok, hvorefter Vagtposterne skød og ramte Chauffør Hans Ehlers, født 1. Maj 1899, boende Strandgade 8 og Bud Gert Andersen, født 14. September 1927, boende Frødesgade 147, saa svært, at de begge har faaet amputeret en Fod. Overfor Kommandanten har man protesteret i Anledning af den meget mangelfulde Signalering fra de tyske Vagtposters Side.

Den 8.d.M. blev 5-6 ungarske Koner med 2 Børn indkvarteret i de Lokalteter i Statsskolen, som Værnemagten tidligere har beslaglagt. Man har anmodet Stiftamtmand Herschend om at forhandle Spørgsmaalet om Indkvartering af Kvinder og Børn med de tyske Myndigheder i Silkeborg.

Den 9.d.M. blev Grosserer Hans Carl Hansen Marcuslund, boende Sct. Knudsgade 4, Odense (gift), skudt ned paa Hjertingvej formentlig ved 19½ Tiden, da han var paa Vej ind til Esbjerg efter et Besøg hos Værnemagten i Sæding. Marcuslund blev fundet ved 24-Tiden og indbragt til Esbjerg Kommunes Svæghus. Han er ramt af en Kugle i Bækken-

partiet og er meget medtaget.

Under 2.d.M. har Udenrigsministeriet meddelt,
at Landsretssagfører Rambusch ikke for Tiden kan ventes
frigivet eller overført til Danmark.

Esbjerg, den 12. Februar 1945.

Hans Nielsen

R e f e r a t Nr. 25

til Byraadet.

I Fortsættelse af tidligere Indberetninger tillader man sig at meddele følgende:

Den 13.d.M. blev Kutteren "~~Edda~~ Edda", E.23 beslaglagt, da der blev fundet Skydevaaben om Bord, og to unge Fiskere Thorvald Thygesen og Edvard Thygesen blev anholdt. Det tyder dog nu paa, at Sikkerhedspolitiet ikke mener, at det er de to paagældende, der er ansvarlige. De paagældende er senere løsladt.

Den 14.d.M. indberettes fra Sygehuset, at Fru Krægh, Englandsgade 15, var blevet indlagt med et Skudskaar i venstre Arm. Det er senere oplyst, at Skuddet var et Led i et større Skyderi ved Jagt paa en Sabotør i Borgergadekvarteret ved 8-9 Tiden om Morgen. Samtidig indberettes, at en Pistolkugle samme Morgen var faaret ind gennem Vinduet paa en 8 Sengs Stue paa Kommunens Sygehus, uden at der dog var sket noget.

Den 16.d.M. eftersørgtes Inspektør Bechgaard, Kommunens Badeanstalt, men blev ikke truffet. Derefter afspærredes Badeanstalten fra Kl. ca. 10 til Kl. ca. 13 og undersørgtes, hvorved der blev fundet et Vaabenlager, og to af Personalet (Fyrbøder Søgaard og Bademedhjælper Christensen) blev anholdt.

Samme Eftermiddag afspærrede og undersørgte Værnemagten Kommunens Administrationsbygning og Dommerkontoret, uden at der fandtes Vaaben.

Samme Dag anholdt Sikkerhedspolitiet Kommandørkaptajn Foss og Söminemester Sørensen paa Luftværnskontoret. Disse Anholdelser er indberettet til Statens civile Luftværn og af Fru Kommandørkaptajn Foss til Vice-Admiralen.

Ang. Foss - Sørensen henvises til Sikkerhedspolitiet i Stodvig, der har anholdt dem af Skydeskydte i København.

Ogsaa paa Gasværket og Elektricitetsværket foretoges samme Dag Undersørgelser: paa Gasværket anholdtes to Mand, der imidlertid er blevet løsladt.

Ogsaa andre Steder i Byen foretoges samme Dag Undersørgelser, og en ung Mand, Flemming Mikkelsen, Nygaardsvej 73, anholdtes: paagældende er senere løsladt.

Man har herfra søgt at gøre sin Indflydelse gældende til Fordel for de anholdte.

Den 17.d.M. ved 0³⁰ Tiden blev den 37-aarige Mechaniker Leo Johansen, Nørregade 12, Esbjerg, fundet skudt paa Brorampen mod Jernevej. Den dræbte efterlader sig Hustru og 3 Børn i Alderen fra 3-14 Aar. Mordet er af Vagtværnet indberettet til Statsadvokaten i Sønderborg.

Den 23.d.M. holdtes paa Sygehuset et Møde til Drøftelse af forebyggende sundhedsmæssige Foranstaltninger i Anledning af den eventuelle Flygtningestrøm fra Tyskland.

Til Stede: Kredslægen, Overlæge Guldager, Overlæge Svenningsen, Sygehusinspektør Møller Jensen, Borgmesteren, Jespersen og undertegnede.

Kredslægen redegjorde for Sundhedsstyrelsens Synspunkter, hvorefter man, saafremt Flygtningene holdes i Tyskernes Barakker og lign., ikke skal foretage sig noget særligt. Flygtningene er "Wehrmachtsgefolge" og skal derfor ikke indlægges paa Sygehusene i paakommende Tilfælde.

Borgmesteren pegede paa, at Sundhedskontrollen ved den danske Sydgrænse skulde være meget mangelfuld, hvorfor det maaske var noget betænkeligt at forholde sig helt passiv, selv om der ikke blev Tale om privat Indkvartering.

Man enedes om, saa snart det var sandsynligt, at der vilde komme Flygtninge, da at optage Forhandling med Kommandanturen for at faa udvirket, at Værnemagten opretter en Karantænestation, hvorigennem alle Flygtninge maa passere.

Man anmodede Kredslægen og undertegnede om - efter at have talt med Herschends Kontor i Silkeborg - at optage de fornødne Forhandlinger.

Den 25.d.M. fik Rektor Hastrup Meddelelse af en Soldat om, at der skulde indkvarteres Flygtninge paa Stats-skolen. Man henvendte sig derfor omgaaende til Kommandanturen for at drøfte Spørgsmaalet. Man understregede, at Flygtningene først og fremmest maatte indkvarteres i de Lokaler, Værnemagten allerede havde beslaglagt, men som henstod tomme eller halvtomme (Vestre Skole og Jerne Skole). Dette indvilligede Kommandanturen i, saaledes at Statsskolen i hvert Fald foreløbig blev fri.

Nogen Karantæneordning var det umuligt at faa oprettet. I Kommandanturen mente man, at der ingen Fare var og henviste til, at man ikke lokalt kunde oprette saedanne Foranstaltninger.

Man anslog Antallet af Flygtninge, der kunde ventes til Esbjerg, til 1.000 a 1.500.

Dags Dato har Værnemagten henvendt sig paa "Børsen" for at beslaglægge Salen til Indkvartering af Tropper.

Esbjerg, den 27. Februar 1945.

Hans Nielsen

den 24 de anbaektes Pædagogisk Fk. Poul samt
Spillestuen Fk. Frederiksen med Sids og hvor. be-
sættelse af denne bygning. etc.

Komm. kommissionen har anbaektes Rep. Jørgen, Høved
Gode som vilde være beslaglagt af et Væsen-
sager.

R e f e r a t Nr. 26
-----til Byraadet.

Den 1. Marts blev de 2 i sidste Referat omtalte Arbejdere paa Badeanstalten frigivet.

Den 2. d. M. forlangte Værnemagten (en Overlæge fra Oxbøl), at Esbjerg Kommunes Sygehus paa Fødeafdelingen skulde modtage 2 Kvinder tilhørende de i Oxbøl indkvarterede Flygtninge. Dette blev kraftigt afvist af Overlæge Svenningsen under Henvisning til de bestaaende Aftaler med Værnemagten om, at Flygtningene hører til Værnemagten og udelukkende skal behandles paa Værnemagtens egne Hospitaler. Den paagældende tyske Overlæge fastholdt Kravet og gav Udtryk for, at man vilde gennemtvinge Indlæggelsen. Imidlertid kom de 2 Kvinder ikke, og man har ikke siden hørt noget til Spørgsmaalet.

Den 6. d. M. anholdtes Arrestforvarer Sørensen af det tyske Sikkerhedspoliti formentlig i Forbindelse med Spørgsmaalet om Udskrivning af Legitimationskort til Politiet.

Den 6. d. M. forhandlede man i København med Udenrigsministeriet om Muligheden for at gøre noget for Kommandørkaptajn Foss og Søminemester Sørensen, der er blevet overført til Frøslev. Efter Opfordring af Ministeriet har Borgmesteren og Kommunaldirektøren udfærdiget en Erklæring, hvorefter man staar inde for, at de 2 Personer efter vort Kendskab til dem intet har haft med illegalt Arbejde at gøre.

Onsdag Aften den 7. d. M. Kl. 21⁵⁰ trængte 2 maskerede Mænd bevæbnet med Maskinpistoler ind i Kommandocentralen og holdt Mandskabet op. De beordrede den vagthavende Undergruppchef til at varsle Flyveralarm Kl. 22⁰⁰. Forinden havde de overskaaret Telefonforbindelsen til Værnemagten. Efter Varslingen forsvandt Sabotørerne med Besked om at afvarsle tidligst Kl. 22³⁰. Den vagthavende Undergruppchef Børge Houkjær ringede derefter til Sikkerhedspolitiet, der kom til Stede Kl. 22²⁰ og gav Houkjær Ordre til at afvarsle, hvilket skete Kl. 22²³. Senere blev Undergruppchef Houkjær afhørt af Sikkerhedspolitiet i Skolegade, hvor han maatte underskrive en Rapport om Begivenhederne.

Samtidig meddeles, at der Mandag den 5.d.M. Kl. 19¹⁰ trængte 2 maskerede Mænd bevæbnet med Pistoler ind i Kommandocentralen og holdt Mandskabet op. De bad Mandskabet om at forholde sig roligt. Kl. 20⁰⁵ lød der en Explosion i Gaarden, hvorefter Sabotørerne forsvandt. Der blev omgaaende ringet til Sikkerhedspolitiet, der senere kom til Stede og foretog en Afhøring af Undergruppeløder Knud Madsen. Denne Begivenhed stod i Forbindelse med Ødelæggelsen af Esbjerg Kommunes Folkeregister. X

I Nat Kl. 1³⁸ blev Falck tilkaldt af det tyske Feltgendarmeri til Hj. af Kongensgade og Stormgade, hvor det viste sig, at den tyske Vagtpost ved Hotel "Spangsborg" havde skudt og dræbt Fisker Egon Ejler Bojesen, Skjoldsgade 105, født den 4/7 1922 . Den paagældende var efter Forklaring af en Slægtning skiltes fra et Selskab i Kongensgade 86 umiddelbart før. Han var Medlem af K.F.U.M., og det er ganske udelukket, at han kan have været paavirket af Spiritus. Naar dette anføres, skyldes det, at man ved en Samtale med det tyske Kommandantur har faaet den Forklaring, at man først havde afskudt et Skræmmeskud, hvorefter Bojesen havde kastet en Sten efter Vagtposten, der derefter skød med skarpt.

Denne Sag bliver indberettet til Statsadvokaten i Sønderborg.

Esbjerg, den 12. Marts 1945.

Hans Nielsen

X/ den 5 ds Kl. ca. 19 blev Kachenz. personalet holdt op af Rytterskolen fjerdes i række og brødet umiddelbart efter i Gaarden til Administrationens bygninger.

Re f e r a t Nr. 27

til Byraadet.

Den 17.d.M. blev Borgmesteren, der i Bil var paa Vej til København for derfra Dagen efter at fortsætte til Sverrig for at forhandle med Turbinefabriken i Finspong, anholdt af det tyske Sikkerhedspoliti sammen med det Selskab, der var med i Bilen: Politibetjent Ole Skafsgaard og dennes Hustru, (Frø Hyllested (gift med en Politibetjent), Direktør P.Winther, Fiskeeksportør Emil Christensen og Reserverelæge Børge Nielsen, der havde været i Esbjerg for at søge Stillingen som Røntgenoverlæge.

Samtidig anholdtes: Kommunaldirektøren, Overlæge Guldager, Overassistent Skov Nielsen, Fotograf Glass, Hottelejer Sand Jespersen, Jørgen Jørgensen (Søn af Købmand A.R.Jørgensen), Sagførerfuldmægtig Frandsen, Ingeniør Barang, Politibetjent Juhl-Mortensen, Sekretær Krogstrup, Frk. Fogtdal og en ikke i Esbjerg hjemmehørende Person.

Alle blev om Formiddagen ført til Kolding og senere paa Dagen indsat i Kolding Arrest. Indtil nu er følgende løsladt: Kommunaldirektøren, Overassistent Skov Nielsen, Sekretær Krogstrup, Fruerne Skafsgaard og Hyllested, Direktør P.Winther og Fiskeeksportør Emil Christensen.

Ligeledes den 17.d.M. fandt der en Ildkamp Sted ved Hotel "Spangsberg", hvorved Børge Puggaard Thomsen, født den 15. November 1921, boende Kronprinsensgade 124, nedskød en Mand ved Navn Svend Aage Jørgensen Tingskov, født den 4. Maj 1904 i Esbjerg, boende Nymindegab. Umiddelbart efter skød tyske Soldater Puggaard Thomsen.

Den 21.d.M. anholdtes Læge Almsøe.

Den 23.d.M. blev Medhjælper Frede Chr. Sørensen, født den 8. Oktober 1916, boende Norgesgade 37, ansat hos Organisation Tødt, skudt paa Hjørnet af Jyllandsgade og Islandsgade.

Natten mellem den 24. og 25.d.M. blev Sognepræst P.Bentzen myrdet af to Personer, der trængte ind i Sognepræstens Villa og skød ham, medens han lå i Sengen.

Sikkerhedspolitiet har den 23.d.M. krævet Raadhuset og Arresthuset rømmet omgaaende, saaledes at Dommeren igen maa flytte, og Byraadet maa holde sine Møder andetsteds. Man har indberettet denne Sag til Stiftamtmand

Herschend og til Justitsministeriet, ligesom man har protesteret og paany forhandlet sammen med Dommeren, men man har intet Haab om at undgaa Beslaglæggelsen.

Man har dernæst forhandlet med Værnemagten om at faa frigivet Vestre Skole til Brug for Dommerkontor, Retssale og Arrest, hvilket maaske lykkes, idet Værnemagten dog til Gengæld til Brug for Organisation Todt beslaglægger den ved Cort Adellersgade og Havnen opførte Arbejdsbygning samt en Sal i "Park Hotel".

Esbjerg, den 27. Marts 1945.

Hans Nielsen

*I b. Forsyningskammeret
København
Finning af Huseffekten*

R e f e r a t Nr. 28

til Byrådet.*Besøg hos Borgmesteren*

Natten mellem den 9. og 10. d.M. sprængtes Højskolehjemmet i Luften. I Højskolehjemmet havde den tyske Kommandantur Sæde og indtil et Par Dage i Forvejen det tyske Sikkerhedspoliti. Kommandantens Stedfortræder Major Gaerisch og en Løjtnant vides med Sikkerhed at være blevet dræbt, medens man ikke derudover har nogen sikker Oplysning om dræbte eller tilskadede.

Fra Tirsdag Aften den 10. d.M. ordineredes Spærretid hver Dag fra Kl. 20 til næste Morgen Kl. 6.

Den 11. d.M. Kl. 20,04 blev Falcks Ambulance kaldt til Torvegade 7, ud for hvilken Ejendom Slagter Junker Rasmussen var blevet skudt ned af en tysk Patrouille. Falcks Rapport lyder saaledes:

"Ved vor Ankomst til Stedet viste det sig, at Rasmussen var blevet slået ned i Sadelvager Hansens Kælder i Ejendommen af nogle Personer, han havde været sammen med. Disse Personer var meget berusede - formentlig har Rasmussen ogsaa været det - og de nægtede Falckredderne Højland og P.Pedersen Adgang til at tage Rasmussen med ud i Ambulancen. Falckfolkene tvang dog de berusede Personer til at udlevere Rasmussen, der hurtigst blev kørt til Esbjerg Kommunes Sygehus' Skadegang, hvor der af den vagthavende Læge Anderschou blev konstateret, at Rasmussen var blevet skudt gennem Hovedet.

Den vagthavende Læge meddeler os i Dag, at Rasmussen afgik ved Døden i Dag til Morgen Kl. 5.

Afdødes fulde Navn er Carl Chr. Junker Rasmussen, Slagter, født den 9. December 1918 i Esbjerg, boende Havnegade 17."

Den 10. d.M. beslaglagdes Paladshotellet, men blev dog 3 Dage efter frigivet.

Den 11. d.M. beslaglagdes Det nye Sømandshjem.

Antallet af Militærbegravelser i Fourfeldt Gravlund var den 7. d.M.:

Engelske Flyvere	284
Tyske Soldater	942
" Flygtninge	<u>90</u>
Tilsammen ...	<u>1.316</u>

Den 11. d.M. beslaglagdes en Slagterbutik, der var beliggende i Skolegade i samme Ejendom, som iøvrigt er beboet af Organisation Todt og Værnemagten.

Den 13. d.M. beslaglagdes 2 Skrivemaskiner paa Kommunekontoret til Erstatning for Skrivemaskiner ødelagt ved Sprængningen af Kommandanturen. Beslaglæggelsen var ikke engang formelt i Orden, da den kun var underskrevet af den fungerende Standorttälteste i Esbjerg, hvorfor man selvsagt protesterede.

I de seneste Dage har Værnemagten beslaglagt en Række Automobiler. Ved Forhandling med Kommandanturen er det lykkedes at faa frigivet nogle Vogne, tilhørende navnlig Levnedsmiddelforretninger, men ogsaa enkelte andre. Beslaglæggelse finder Sted i hvert Fald over hele Jylland.

I Dag til Morgen blev Overlæge Hanssen og Direktør Chr. Alstrup anholdt af det tyske Sikkerhedspoliti. Viceborgmesteren og undertegnede henvendte os omgaaende til Sikkerhedspolitiet og fik en Samtale med Chefen, der meddelte, at man foreløbig vilde tilbageholde de 2 Personer; man maatte spørge til de paaagældende om et Par Dage.

Ved en Forhandling den 21. d.M. med Kommandanturen lykkedes det endelig at opnaa absolut Tilsagn om, at Vestre Skole skulde blive rømmet, og dette er sket i Gaar.

Esbjerg, den 24. April.

Hans Nielsen